

Суттєвий період нашої історії

Ведучий рубрики **Микола МАНЬКО**, директор Державного історико-культурного заповідника м. Острога

Чотири з половиною століття тому – 1 липня 1569 р. – на карті Європи з'явилася нова держава, у складі якої острожанам судилося бути аж до 1593 р., хоч сама ця держава проіснувала до 1795 р., коли остаточно була поділена між трьома сусідніми агресивними імперіями. Ідеться про Річ Посполиту (латинською мовою це Республіка, у перекладі – Річ (Справа) Всенародна (Загальна). Повна її назва – Річ Посполита Корони Королівства Польського і Великого Князівства Литовського). Ця історична подія сталася на Люблінському сеймі, який перед тим ухвалив рішення про перехід Волині, Брацлавщини і Київщини зі складу Великого Князівства Литовського у Польське Королівство. Отже, з 1569 р. більшість українських земель (крім Чернігівщини під москов-

ською і Закарпаття під угорською займанщиною) увійшли в склад одного державного організму. У результаті політична і маєткова могутність волинської знаті на чолі з князями Острозькими поєдналася із досвідом та європейською культурою галичан – і це стало поштовхом до явища, що називають першим українським відродженням XVI ст., визначним проявом якого стало заснування 1576 р. Острозької академії.

Монархів Речі Посполитою іменували королями Польськими і великими князями Литовськими. В їхній повній титулатурі трапляється і найменування великих князів Руських (тобто спадкоємців володарів Київської і Галицько-Волинської держав), і князів Волинських. З 1572 р. це були виборні монархи. Кажуть, що і князів Острозьких розглядали, як можливих кандидатів на цей королівський і великокняжий престол. Але принаймні три

нащадки князів Острозьких, рід яких припинився 1620 р., пізніше стали виборними королями Польськими і великими князями Литовськими. Це, насамперед, Міхал (Михайло) Вишневецький – син славно-(сумно-)звісного Яреми Вишневецького та його дружини Гризельди Замойської – онуки Олександра Острозького (молодшого сина фундатора академії та друкарні в Острозі); тобто, цей монарх Речі Посполитою в 1669–1673 рр. (**середнє фото**) був праправнуком князя Василя-Костянтина Острозького. У XVIII ст. на варшавський престол обирали ще двох нащадків князів Заславських – молодшої гілки князів Острозьких, родоначальником якої був онук преподобного Федора Острозького Юрій Васильович. Мова про Станіслава Лещинського (**нижнє фото**) та Станіслава Понятовського (**верхнє фото**). Останньому з них випало пережити Річ Посполиту вже як детронізованому монарху. ■

